

EURÓPA
KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST, 2025

---

www.alexandra.hu
www.moobius.hu
www.europakiado.hu

MILAN KUNDERA

BÚCSÚKERINGŐ

Az első nap

1

Beköszöntött az ősz. A fák sárgulnak, vörösödnek, barnulnak; mintha erdőtűz venné körül a gyönyörű völgyben fekvő kis fürdővárost. Az árkádok alatt nők járkálnak, és a fölbuzgó források fölé hajolnak. Gyermeektelen nők, akik azt remélik, hogy itt a fürdőben termékennyé válnak.

A páciensek között jóval kevesebb a férfi, de azért akad néhány, mert a fürdő varázsereje nemcsak a meddőséget gyógyítja, hanem állítólag bizonyos szívpanaszok ellen is jó. Ennek ellenére egy férfi páciensre kilenc nő jut, s ez örületesen bosszantó egy fiatal lány számára, aki ápolónőként dolgozik itt, és egész nap mást se csinál, csak a medencében fürdőző meddő hölgyeket istápolja.

Růžena itt született, itt élnek a szülei is, s vajon kiszabadul-e valaha is innen, ahol oly borzalmas számban hemzsegnek a nők?

Hétfő van, közeledik a munkaidő vége. Már csak néhány kövér nyanyát kell bebugyolálni a lepedőbe, lefektetni a heverőre, letörölni az arcukat, rájuk mosolyogni.

– Na mi lesz, telefonálsz? – kérdezik Růženától a kolléganői; az egyik jól megtermett harmincöt éves, a másik fiatalabb és vézna.

– Persze, miért ne? – feleli Růžena.

– Csak ne félj! – biztatja a harmincöt éves, és az öltözőfülke mögé vezeti, ahol a nővérek szekrénye áll egy asztalka meg egy telefon társaságában.

– Otthon kéne felhívnod – mondja a vézna rosszindulatúan, és mindhárman felvihognak.

Mikor a vihogás abbamarad, Ružena megszólal:

– Csak annak a kis színháznak a számát tudom.

2

Szörnyű beszélgetés volt. Már akkor megijedt, amikor felismerte a hangját a telefonban.

Mindig félt a nőktől, bár ezt egyik sem hitte el neki, és állítását csak magakellető ugratásnak tekintették.

– Hogy vagy? – kérdezte.

– Nem túl jól – válaszolta a lány.

– Hogyhogy?

– Beszélnem kell veled – mondta a lány patetikusan.

Klíma éppen ezt a patetikus hangot várta rettegve és borzadva évek óta.

– Jó – mondta fojtott hangon.

A lány megismételte:

– Tényleg muszáj beszélnem veled.

– Mi a baj?

– Másmilyen állapotban vagyok, mint mikor megismertél!

Klímának egy hang sem jött ki a torkán. Csak egy kis idő múltán tudott megszólalni:

– Hogyhogy?

– Már hat hete nem jött meg.

– Ez talán még nem jelent semmit. Ilyesmi néha előfordul, és mégsem jelent semmit – mondta erőltetett nyugalommal.

– De, most biztosan jelent valamit.

– Az lehetetlen. Az egyszerűen lehetetlen. És ha mégis, akkor nem az én hibám, az biztos!

A lány megsértődött.

– Mondd, minek nézel te engem?

Klíma rettegett tőle; rettegett attól is, hogy megsérti.

– Kérlek, ne érts félre. Nem akartalak megsérteni. Miért is akartalak volna? Csak azt akarom mondani, hogy lehetetlen, hogy én legyek az oka. Nincs mitől félned, mert ez egyszerűen lehetetlen, fiziológiailag lehetetlen.

– Akkor ne haragudj – mondta a lány sértődötten –, elnézést, hogy zavartalak.

– Nem, nem, dehogy – mondta Klíma, mert megijedt, hogy a lány leteszi a kagylót. – Nagyon jól tetted, hogy felhívtál! Én természetesen boldogan segítek neked. Az ilyesmit el lehet intézni.

– Hogy érted azt, hogy elintézni?

Klíma nem tudta, mit feleljen; a nevéen nevezni nem merte a dolgot.

– Hát... elintézni.

– Tudom, mire gondolsz, de jobb lesz, ha azonnal kivered a fejedből! Ilyesmit sosem csinálnék, még ha az életet tenném tönkre veled, akkor sem!

Klíma megint megdermedt a borzalomtól, de most bátoritanul támadásba lendült.

– Akkor meg minek telefonálsz, ha nem vagy kíváncsi a véleményemre? Meg akarod velem beszélni a dolgot, vagy már mindent eldöntöttél?

– Meg akarom veled beszélni.

– Rendben van, akkor odamegyek.

– Mikor?

– Majd értesítelek.

– Jó.

– Addig is szia.

– Szia.

Klíma letette a telefont, és visszament a kisterembe, ahol az együttese várta, hogy folytassák a próbát.

– Uraim, mára befejeztük – mondta. – Ma már semmire sem vagyok használható.

3

Růžena arca vörös volt a dühtől, mikor letette a kagylót. Sértette, ahogyan Klíma a hírré reagált. Egyébként már jó ideje haragudott rá.

Két hónappal ezelőtt ismerkedtek meg, amikor a híres trombitás együttesével a fürdővároskában vendégszerepelt. A koncert után bulit rendeztek, amelyre Růžena is hivatalos volt. A trombitás őt részesítette előnyben a jelen levő nők közül, és vele töltötte az éjszakát.

Azóta egyetlenegyszer sem jelentkezett. A lány két képeslapot is küldött neki, de a trombitás nem válaszolt. Egyszer a fővárosban járt, és felhívta a színházban, ahol tudomása szerint az együttesével próbált. Egy férfi vette fel a kagylót, megkérdezte a nevét, aztán azt mondta, megnézi, merre van Klíma. Kisvártatva azzal jött vissza, hogy a próba már befejeződött, és a művész úr elment.

Růžena sejtette, hogy Klíma letagadhatja magát, és gyűlöletét csak fokozta, hogy akkor már kezdett aggódni, vajon nem terhes-e.

– Van képe azt mondani, hogy fiziológiailag lehetetlen! Ennél jobb viccet életemben nem hallottam! Még hogy

fiziológiailag lehetetlen! Kíváncsi vagyok, mit szól majd, ha a gyerek már kidugja a fejét!

Mindkét kolléganő izgatottan helyeselt. Amikor azon a bizonyos reggelen a gőzzel telített csarnokban elmesélte nekik, hogy előző éjjel milyen leírhatatlanul csodás perceket töltött a híres férfival, a trombitás valamennyiük közös tulajdonává lett. Klíma alakja ott kísértett köztük a csarnokban, és ha valahol elhangzott a neve, lélekben úgy kuncogtak, mintha közeli ismerősükről folyna a szó. És mikor megtudták, hogy Růžena terhes, vad öröm töltötte el őket, mert attól a pillanattól kezdve megfogható, fizikai valójában volt jelen Růžena teste mélyén.

– Na jól van, nyugodj meg, kislány – veregette meg Růžena hátát a harmincöt éves. – Nézd, mit találtam neked!

Fellapozott egy meglehetősen számárfüles és maszatos képes újságot. – Ide nézz!

Mindhárman merőn bámulták a szép, barna hajú, fiatal nő fényképét, aki egy pódiumon állt, és kezében mikrofont tartott.

Růžena megpróbálta abból a néhány négyzetcentiméternyi papírdarabból kiolvasni a sorsát.

– Nem is tudtam, hogy ilyen fiatal – mondta aggódva.

– Menj már! – nevetett a harmincöt éves. – Ez a kép minimum tízéves. Nagyon jól tudod, hogy egyidős a férjével. Ez a nő elbújhat melletted!

A Růženával folytatott telefonbeszélgetés alatt Klíma rádöbrent, hogy a lány hangjából a végzet szólt hozzá,

a végzet, amelytől évek óta rettegett. Nem mintha valóban oka lett volna attól félni, hogy ama sorsdöntő éjszakán csakugyan megtermékenyítette Růženát (éppen ellenkezőleg, biztos volt benne, hogy a lány alaptalanul vádolja), de már évek óta várta ezt a bejelentést, sokkal régebben, mint ahogy Růženát megismerte.

Huszonegy éves volt, mikor valami szerelmes szókeség elhatározta, hogy azt hazudja neki, hogy terhes, ezzel próbálva meg kizsarolni, hogy feleségül vegye. Szörnyű heteket élt át, végül gyomorgörcsöket és idegösszeomlást kapott. Azóta tudja, hogy a terhesség az a mennykő, mely bárhonnan és bármikor beüthet, az a mennykő, melytől semmiféle villámhárító sem óvja meg. A katasztrófa előhírnöke pedig egyfajta patetikus hang a telefonban (igen, annak idején a szókeség is telefonon közölte vele a szörnyű hírt). Azóta a nőssel való kapcsolata, jöllehet továbbra is szenvedélyes maradt, mindig tele volt szorongással, minden pásztoróra után rettegvé várta a gyászos következményeket. Bár azzal nyugtatgatta magát, hogy az efféle baleset valószínűsége az ő beteges óvatossága mellett alig egyezreléknyi, mégis, ettől az egy ezreléktől is képes volt rettegni.

Egyszer, amikor váratlanul egy szabad estéje akadt, engedett a kísértésnek, és felhívta egy lányismerősét, akit két hónappal azelőtt látott utoljára. A lány, amint megismerte a hangját, felkiáltott:

– Jesszusom, csak nem te vagy az? Már alig bírtam kívárni, hogy felhívj! Annyira szerettem volna beszélni veled!

Mindezt olyan lélekszakadva hadarta el, annyi párosszal a hangjában, hogy Klíma szíve összeszorult a jól

ismert szorongástól, és egész lelkével érezte, hogy eljött a pillanat, amelytől rettegett.

De mivel erőt vett rajta a vágy, hogy a lehető leggyorsabban szembenézzen az igazsággal, gyorsan közbevágott:

– És miért mondd mindezt ilyen tragikus hangon?

– Tegnap meghalt az anyukám – felelte a lány, ő pedig fellélegzett, bár tudta, hogy az, amitől retteg, nem fogja elkerülni.

5

– Na, most már elég legyen! Bökd ki, mi a baj! – recscentett rá a dobos Klímára, aki ettől végre magához tért. Körülnézett, és látta, hogy zenészei aggódó arccal bámulnak rá. Klíma elmondta nekik, mi történt. A fiúk letették hangszerüket, és igyekeztek tanáccsal ellátni.

A tizennyolc éves gitáros radikális megoldást ajánlott: kijelentette, hogy az ilyen nőekkel, amilyen az imént a trombitásnak telefonált, nem szabad kesztyűs kézzel bánni.

– Mondd meg neki, hogy csináljon, amit akar. Különbben is a gyerek nem a tied, és füttyülsz az egészsre. Ha meg szívóskodik, majd a vérvizsgálat megmutatja, ki csinálta föl.

Klíma azt az ellenvetést tette, hogy a vérvizsgálatok se pró, se kontra nem bizonyítanak semmit, úgyhogy akármi is az eredménye, a nő továbbra is ragaszkodhat a vádhoz.

A gitáros azt felelte, hogy a vizsgálatra úgysem kerül sor. Egy efféle lány, ha elég keményen beszélnek vele, igencsak ügyel rá, hogy ne zúdítsen még több bajt a saját

fejére. Amint felfogja, hogy a férfi nem nyámnyila hülye, a saját költségére is megszabadul a gyerektől.

– És ha mégis megszűlné, akkor az egész együttes tanúsitani fogja a bíróságon, hogy mind lefeküdtünk vele. Csak tessék, próbálják megállapítani, melyikünk a boldog apa!

De Klímát ez nem nyugtatta meg.

– Elhiszem nektek, hogy megtennétek. Csakhogy én addigra már régen megőrülnék a bizonytalanságtól meg a félelemtől. Ezen a téren én vagyok a leggyávább alak a nap alatt, és minél előbb biztos akarok lenni a dolgomban.

Erre valamennyien rábólintottak. Amit a gitáros ajánlott, az elvben jó ugyan, de nem mindenki számára ez a legmegfelelőbb módszer. A gyengébb idegzetűek számára semmi esetre sem az, de nem célravezető egy híres és gazdag embernél sem, akinek a kedvéért a nők örült rizikót is képesek vállalni. Végül is abban maradtak, hogy jobb lesz, ha a kemény elutasítás helyett Klíma inkább meggyőzőes módszerrel próbálja rávenni a lányt a küretre. De miféle érvekkel hozakodjon elő? Három alapelehetőség körvonalazódott:

Az első módszer a lány érző szívére apellált. Klíma úgy beszél majd az ápolónővel, mintha a lány a legjobb barátnője lenne; őszintén feltárja előtte a lelkét, elmondja neki, hogy a felesége súlyos beteg, és összeomlana, ha megtudná, hogy a férjétől egy másik nő gyermeket vár; hogy Klíma sem erkölcsileg, sem idegileg nem tudná elviselni ezt a helyzetet; ezért arra kéri az ápolónőt, hogy legyen irgalmas hozzá.

Ezzel a módszerrel azonban volt egy alapvető baj. Könnyelműség lenne egész stratégiájukat egy olyan bizonytalan dologra építeni, mint az ápolónő érzélgős jószi-

vűsege. Ha a lány történetesen nem lány szívű és együttérző, a dolog visszafelé sülnhet el. A lányt esetleg felháborítja, hogy gyermeke választott apja ennyire tekintettel van egy másik nőre, és csak annál keményebben fog fellépni.

A másik módszer a lány józan ítélőképességére apelált. Klíma megpróbálja megértetni vele, hogy nem biztos benne, hogy a gyerek valóban az övé, és soha nem is lesz az. Végére is mindössze egyszer találkozott az ápolónővel, és gyakorlatilag semmit sem tud róla. Fogalma sincs, hogy rajta kívül nincsenek-e más férfiak is az életében. Nem, nem azzal gyanúsítja, hogy direkt be akarja csapni, de csak nem akarja azt állítani, hogy más férfiakkal nem is érintkezik? És még ha ezt állítja is, hol a bizonyíték, hogy valóban igazat mond? És okos dolog lenne-e megszülni egy gyereket, akinek az apja örökké kételkedni fog a saját apaságában? Elhagyhatja-e Klíma a feleségét egy olyan gyerekért, akiről még azt sem tudja biztosan, hogy csakugyan az övé-e? Vagy talán Růženának lenne szíve úgy felnevelni egy gyereket, hogy tudja, a gyerek sohasem ismerheti meg az apját?

Ennek a módszernek is alapvető hátrányai voltak. A basszusgitaros (a zenekar legöregebb tagja) rámutatott: a lány józan észére számítani még örültebb ötlet, mint az együttérzésére. Egészen biztos, hogy az érvek hatástalanul peregnek le a lányról, ugyanakkor mélyen megsebzzi, hogy a szeretett férfi nem bízik benne. Ezzel a módszerrel legfeljebb annyit érhet el Klíma, hogy a lány zokogva ugyan, de még makacsabban bizonygatja, hogy ő a gyermek apja.

Végül felmerült egy harmadik lehetőség is. Klíma megesküszik a terhes lánynak, hogy szerette és most is szereti. Arról, hogy a gyermek mástól is lehet, szó sem esik. Ép-

pen ellenkezőleg: Klíma elárasztja bizalmával, szerelme és gyengédsége minden jelével. Mindent megígér neki, a válásig bezárólag. Felcsillantja előtte egy gyönyörű közös jövő lehetőségét, és éppen ennek a jövőnek a nevében arra kéri, hogy vetesse el a gyereket. Megmagyarázza neki, egyelőre nem lenne bölcs dolog gyereket vállalni: túlságosan korai lenne, és szerelmük legszebb éveitől fosztaná meg őket.

Ebből az érvelésből teljesen hiányzott az az elem, amely a két előzőben túltengett: a logika. Ha Klíma annyira odavan az ápolónőért, hogy lehet az, hogy két hónapig feléje sem nézett? De a basszusgitáros váltig állította, hogy szerelem és logika kölcsönösen kizárják egymást, és mi sem egyszerűbb, mint ezt elmagyarázni a lánynak. Végül megegyeztek abban, hogy valószínűleg ez a harmadik módszer a legcélravezetőbb, mert arra épít, ami jóformán az egyetlen többé-kevésbé biztos tényező az egész ügyben – a lány szerelmére.

6

A zenekar tagjai fölszedelőzködtek; kinn az utcán elköszön-tek egymástól, de a gitáros hazáig kísérte Klímát. Ő volt az egyetlen, aki a javasolt tervvel nem értett egyet. Úgy találta, hogy méltatlan az együttes vezetőjéhez, akit ő isteníttet.

– Ha a nőhöz még, ne feledd magaddal vinni a korbácsot – idézte Nietzschét, akinek egész életművéből ezt az egyetlen mondatot ismerte.

– Édes öregem – sóhajtott Klíma –, a korbács, sajna, ezúttal a nőnél van.

A gitáros erre felajánlotta, hogy autóval lemegy a fürdőhelyre, valamilyen ürüggyel kicsalja a lányt az országútra, és elgázolja.

– Soha senki sem fogja rám bizonyítani, hogy nem baleset volt.

A gitáros volt az együttes legfiatalabb tagja, imádta Klímát. Klíma meghatódott a fiú szavaitól.

– Irtó rendes vagy – mondta neki.

A gitáros egyre jobban belemelegedett a tervezgetésbe; az arca lángolt az izgalomtól.

– Irtó rendes vagy, de nem megy a dolog – mondta Klíma.

– Ugyan mit lacafacázol egy ilyen kis döggel?

– Tényleg borzasztó rendes vagy, de nem megy a dolog! – mondta, és elköszönt a fiútól.

7

Mikor magára maradt, elgondolkodott a fiú ötletén meg azon, hogy voltaképpen miért is utasította el. Nem azért, mert ő nemesebb lélek volt, mint a gitáros, hanem mert gyávább volt. Attól, hogy gyilkossággal vádolhatják, épp annyira félt, mint attól, hogy apának nyilvánítják. Lelki szemével látta, amint az autó nekihajt Růženának, elképzelte, ahogy vérben fekszik az országúton, és egy pillanatra végtelen megkönnyebbülést érzett. De tudta, hogy nincs értelme efféle boldogító ábrándokban ringatni magát. Most nagyobb gondja is volt ennél. Eszébe jutott a felesége. Uramisten, holnap lesz a születésnapja!

Néhány perc múlva hat óra, mindjárt zárnak az üzletek. Berohant az első virágboltba, és vett egy hatalmas csokor rózsát. Arra gondolt, hogy alighanem rémes napnak néz elébe. Meg kell majd játszania, hogy minden gondolata, minden érzése az övé, foglalkoznia kell majd vele, gyengédnek lennie, szórakoztatnia, vele nevetnie, miközben gondolatai szüntelenül egy távoli, vadidegen gömbölyödő has körül járnak majd. Nagy igyekezettel kedves szavakat fog sugdosni a fülébe, de a lelke távol lesz, azoknak az idegen zsigereknek a sötét cellájába zárva.

Rádöbrent, hogy ezt a születésnapot képtelen otthon eltölteni, meghaladná az erejét, és úgy döntött, hogy nem halogatja tovább az utazást: már holnap felkeresi Rûženát.

Ám ez sem volt túlságosan vonzó elképzelés. A távoli hegyi fürdő kietlen pusztaságként rémlett fel előtte. Senkit sem ismert ott. Hacsak azt az amerikai páciens nem, aki úgy viselkedett, mint hajdanában a kisvárosok gazdag polgárai. Ő volt az, aki a koncert után az egész együttest vendégül látta a lakosztályában, jobbnál jobb italokat és a fürdő női személyzetét szervírozva fel nekik – így, közvetve ő az oka annak, hogy Klíma ebbe a szerencsétlen kalandba bonyolódott Rûženával. Ő, bárcsak legalább ez az ember, aki akkor olyan végtelenül szívélyes volt vele, legalább ő ott lenne még! Klíma úgy kapaszkodott a férfi képébe, mint fuldokló az utolsó szalmaszálba. Az ilyen pillanatokban, mint amelyeket Klíma éppen átélt, semmire sincs nagyobb szüksége egy férfinak, mint egy másik férfi megértő barátságára.

Visszatért a színházba, és bement a portáshoz. Interurbánt rendelt. Kisvártatva meghallotta a lány hangját a telefonban. Klíma bejelentette, hogy másnap leutazik hozzá. Arról egy szót sem ejtett, amit a lány néhány órával

azelőtt közölt velem. Úgy társalgott, mintha gondtalan szemelmesek lennének.

– Mellesleg ott van még az az amerikai? – kérdezte, mintha csak véletlenül ötlött volna az eszébe.

– Igen, itt van – mondta Růžena.

Klíma ettől megkönnyebbült, és valamivel felszabdultabban bizonygatta a lánynak, hogy alig várja, hogy viszontláthassa.

– Mondd csak, milyen ruha van most rajtad? – kérdezte aztán.

– Miért kérded?

Ezt a trükköt már évek óta sikerrel alkalmazta a telefonos flörtök során.

– Tudni szeretném, milyen ruha van rajtad, hogy magam elé tudjalak képzelni.

– Piros ruhában vagyok.

– Fogadni mernék rá, hogy a piros szín remekül áll neked!

– Nem tudom, lehet – mondta a lány.

– Na és mi van alatta?

A lány felkacagott.

Igen, ennek a kérdésnek a hallatán mindegyik felkacag.

– Milyen színű a bugyid?

– Az is piros.

– Alig várom, hogy lássalak benne – mondta Klíma, és elköszönt. Úgy érezte, megtalálta a helyes hangot. Egy kis időre megnyugodott. De csak egy kis időre. Rövidesen ráébredt, képtelen elterelni a gondolatait Růženáról, és iszonyú erőfeszítésébe kerülne ma a feleségével csevegni. Megállt hát egy mozinál, ahol egy amerikai westernfilmet játszottak, és vett két jegyet.